

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 18.

V Ljubljani, 3. velikega travna 1907.

XLVII. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Posamezna številka 16 h. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franco. — Rokopisov ne vračamo. — Za oznanila je plačati od dvostopne petit-vrste po 20 h, če se oznanilo tiska enkrat; po 18 h, če se tiska dvakrat, in po 16 h, če se tiska trikrat; če se večkrat tiska, znaten popust. Oznanila sprejema „Učiteljska tiskarna“. Priloge poleg poštnine 6 K.

Zaveza avstr. jugoslov. učiteljskih društev.

Po sklepu upravnega odbora „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ v seji dne 27. marca 1907 se bo vršila letošnja

XIX. glavna skupščina

dne 17., 18. in 19. avgusta 1907. 1.

v Radovljici z izletoma na Koroško in Goriško.

Upravni odbor je sklenil postaviti na dnevni red sledeče razprave:

1. O slovenskem združništvu in o sodelovanju učiteljstva pri istem. Poročevalec gosp. ravnatelj Jošt.

2. O roditeljskih večerih. Poroča gosp. nadučitelj Jakob Dimnik.

Gosp. ravnatelj Schreiner si je pa izbral predmet: „Neizmernost prostora in časa.“

Dalje je sklenil upravni odbor naprositi vsa „Zavezina“ društva, da razpravljajo že pri svojih zborovanjih o prvih dveh predmetih.

Cenjene gospode predsednike „Zavezinih“ društev vljudno prosimo, da uvrste v vzpored prihodnjih zborovanj označeni točki, kakor tudi volitev delegatov v smislu § 7., lit. e) „Zavezinih“ pravil. To določilo se glasi: „Vsako ‚Zavezino‘ društvo izvoli delegate za ‚Zavezino‘ zborovanje, in sicer izvoli društvo do 10 članov enega delegata, društvo 10 do 20 članov dva, društvo 20 do 30 članov tri itd. Izvolitev delegatov velja za eno leto.“ Delegati naj se prijavijo vsaj do 15. julija t. l. Izvolite delegate, ki se bodo glavne skupščine tudi res udeležili, da bo vsako društvo častno zastopano. Kdor že ve naprej, da ne pojde v Radovljico, naj se vendar ne pusti voliti. Društvene izkaze dobe gg. predsedniki kmalu v roke. Izvolite jih izpolniti in prav zanesljivo vrniti do 15. julija t. l., da bo mogel „Zavezin“ tajnik izdelati svoje poročilo.

Gg. blagajnike „Zavezinih“ društev pa prosimo, da pošljejo „Zavezinemu“ blagajniku letni donesek do 15. maja t. l.

Po soglasnem sklepu lanske delegacije v Šoštanjju se je odločil znesek za upravno leto 1906/07 od vsakega pravega člana 1 K, od vsakega podpornega pa 50 h.

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učit. društev“,

Predsednik:
L. Jelenc.

Tajnik:
Drag. Češnik.

Učiteljstvu volilnega okraja ljublj. okolice!

V našem volilnem okraju kandidira kot samostojni kandidat za državni zbor naš tovariš g. Janko Žirovnik, nadučitelj v Št. Vidu pri Ljubljani. Ta vest je razveselila vse ne-

odvisne volilce, ki so ponovno izrekli željo in prošnjo, naj bi g. Žirovnik prevzel kandidaturo, vedoč pač dobro, da je ravno on mož, ki mu tudi nasprotnik ne more odrekati sposobnosti in zmožnosti, potrebnih državnemu poslancu. Tovariš Žirovnik je splošno znan kot takten, vesten in razumen šolski voditelj. Kot mnogoloten marljiv odbornik kmetijske družbe kranjske je poznat širom naše domovine; istotako kot spreten sadjar in poljuden predavalec o sadjarstvu in kmetijstvu sploh. Obrtno-nadaljevalna šola v Št. Vidu pri Ljubljani je pod njegovim vodstvom na glasu ene najboljših v deželi. Znane so mu težnje obrtnikov in delavcev — saj živi in deluje v demokratskem smislu med njim že drugo desetletje. — Kdo ni še čul o slavnem Žirovnikovem pevskem zboru in njegovem delovanju na glasbenem polju? — Sami pa ga poznate kot vrlega našega zastopnika v okraj. šol. svetu; saj se pri vsaki priliki topla zavzame za korist šole in učiteljstva. — Kdo bi torej z mirnim srcem in stanovsko zavestjo ne priporočal njegove kandidature, bodisi kmetovalcu, obrtniku in delavcu! Na delo torej za samostojnega kandidata — kandidata učiteljstva — Janko Žirovnika!

Štajerskemu učiteljstvu!

Dne 9. maja je zborovanje odposlancev štajerskega „Lehrerbunda“ v Gradcu ob 2. uri popoldne. Da ne pojdemo kar tako v Gradec, se moramo prej pogovoriti o skupnem nastopu. Imamo se še tudi marsikaj drugega pogovoriti, kar se tiče naših lokalnih razmer, n. pr. glede „Zveze“. Nujno potrebno je tedaj, da se sestanemo že na predvečer ali pa drugi dan dopoldne. Tak sestanek je poklicana sklicati štajerska „Zveza“.

Ako bi pa ta ne sklicala sestanka, predlagam: Zberimo se dne 8. maja zvečer v hotelu „Kaiserkrone“ — posebno sobo menda že dobimo, kjer bomo sami med seboj — tam se tudi dogovorimo glede shoda, ki se vrši drugi dan. Ako pa predlaga kdo kaj drugega — dobro; samo pravočasno moramo zvedeti. Naj se poroča v „Narodu“ ali pa v „Domovini“, ker „Učit. Tov.“ več ne izide pred shodom. Odposlanec.

Prava beseda o pravem času.

„Domovina“ je priobčila članek „Šolstvo in posvetno razumništvo“, ki ga ne smemo prezreti.

Imenovani list pravi, da je šolstvo najbolj zanesljivo merilo za kulturno stopnjo vsakega naroda. Narod na visoki stopnji kulturnega in gospodarskega razvoja ima vedno tudi visoko razvito svobodno šolstvo.

To je resnica, proti kateri se ne da prav nič ugovarjati; o tem se lahko prepriča vsak, kdor z odprtimi očmi in bistro razsodnostjo opazuje svet in življenje. Napredni narodi, ki so si priborili ugled, priznanje in spoštovanje svojih sosedov, imajo napredne, proste šole — narodi pa, ki so kulturno in zaradi tega tudi gospodarski zaostali, imajo slabe, nerazvite ali enostransko razvite šole, v katerih si mladina pridobi sicer nekoliko znanja in spretnosti, ki je pa ne usposobijo za samostojno mišljenje in uspešno tekmovanje s sinovi naprednejših narodov. Nazadnjaška ali tudi strankarska šola nima namena razviti v svojih gojencih vseh njih zmožnosti ter pospeševati z vsemi sredstvi izkušnje in znanstva razvoj njih osebnih in posebnih zmožnosti.

Napredna šola si prizadeva vzgojiti individualnosti, pokazati vsakemu posamezniku pot, na kateri doseže vrhunec razvoja, najvišji uspeh, odgovarjajoč njegovim posebnim, čisto osebnim zmožnostim. Navaja ga k samostalnemu mišljenju, samostojnemu delu, šola ga v tem le podpira, mu svetuje in kaže pot do uspeha.

Nazadnjaška šola ne vzgoja individualnosti, močne osebnosti se naravnost boji ter jih izkuša z vsemi sredstvi zatreti — svrha njene odgoje in naobrazbe je — topa čreda, ki ne misli s svojo glavo, ne dela po svoji pameti, ampak se da ponižno in pokorno voditi ter sprejema brez kritike in razmišljanja povelja od zunaj; čreda ki slepo služi vsem in vsakemu, ki ji hoče biti poveljnik.

Slovenci žive v sosedstvu dveh velikih kulturnih narodov, Nemcev in Italijanov, proti katerima se morajo boriti za svoj narodni in gospodarski obstanek. V tem neenakem boju se bodo mogli le tedaj vzdržati, ako bodo po svoji izobrazbi, po svoji kulturi, svoji zmožnosti in izdatnosti svojim velikim tekmečem in nasprotnikom enaki. Da, če se jim hočejo z uspehom ubraniti, jih morajo v tem obziru celo nadkriljevati; zakaj kar manjka Slovincem na številu, morajo nadomestiti s svojo notranjo, duševno, moralno vrednostjo in izdatnostjo. To notranjo vrednost pa more razviti in dvigniti na najvišjo stopnjo možnega razvoja samo dobra, vseh spon prosta šola. Zato je šolsko vprašanje za majhne narode naravnost življensko vprašanje.

Nadejali smo se, da se bo v letošnjem volilnem boju pretresalo na shodih tudi to za nas tako važno šolsko vprašanje — z onega visokega stališča, kakor bi zaslužilo. V tem smo se pa motili.

Moji napori, uspehi in neuspehi.

Spisal Ivan Lapajne.

(Dalje.)

„Dolce far niente“, pravi Italijan. Tega pregovora sem se le po storjenem delu posluževal. Običajno mi je bil ljubši pregovor Silve Carmen, ki pravi, da je delo „največja zabava“. Napol zabava napol delo je pa vremensko opazovanje. S tem predmetom se bavim že čez dvajset let. Najprvo me je bil v to uvedel profesor F. Seidl, ki je že veliko let na realki v Gorici in bil prej suplent v Krškem. Ta sloveč prirodoslovec (geolog, potresni opazovalec) je bil najprvo znamenit meteorolog, prvak v tej stroki med Slovenci in sploh v Avstriji. Vodil je v Krškem vremensko opazovalnico druge vrste za osrednji zavod na Dunaju. Po njegovem odhodu (pred 20 leti) v Gorico sem bil jaz prevzel to opazovalnico, ki je dala dosti posla, a zasluzka — nič. Pred kakimi 10 leti se je pa v Ljubljani ustanovil pri c. kr. deželni vladi (stavbeni oddelek) vodopisni urad, ki mi je bil ponudil vodstvo toplomerske in vodomerske opazovalnice, kateri posel kaj rad opravljam, ker se zamudim pri tem na dan le 3 minute in povrhu vsak mesec še pol ure, za kateri trud pa dobim 40 K letne nagrade. Zakaj bi se pa tudi človek

O šolstvu govore na svojih shodih klerikalci. Njih kandidat nikdar ne zabi zavezati se svojim volilcem, da se bo boril proti „svobodni šoli“, čeprav ima le malokdo jasno sodbo o tej „modernejši grozoti“, s katero plaši na povelje duhovščine svojo čredo. Voditelji klerikalizma le predobro vedo, da bi postala rimska cerkev in duhovstvo absolutni gospodar nad slovenskim narodom, kakor hitro bi se jim posrečilo, dobiti šolo v svoje roke ter jo vkleniti v svoj strankarski jarem. Zato slikajo preprostemu ljudstvu v živih barvah nevarnosti, ki prete veri od proste šole. Vero imajo na jeziku — v mislih pa moč in gospodarstvo nad narodom, ki si ga hočejo za vsako ceno priboriti. V sredstvih za doseg tega namena niso prav nič izbirični. Svojim poslušalcem pripovedujejo najneverjetnejše bajke o grozodejstvih francoskih framasonov in brezbožnežev, samo da bi v ljudstvu zbudili odpor in sovraštvo do šole ter ga dobili na svojo stran.

Duhovstvu in njih zaveznikom se ni čuditi, da tako postopajo; bore se za interese svojega stanu in cerkve, ki ji morajo služiti z vsemi svojimi močmi — in ako zmagajo v tem boju, bo cena te zmage vredna največjega napora, moč njih stanu bo na vrhuncu, oni bodo neomejeni gospodarji nad narodom!

In kaj dela posvetno razumništvo? Kako se brani proti tem napadom na edino dobro, kar nam je prinesla liberalna doba v državni upravi?

Človek bi mislil, da se bo dvignila složno kakor en mož na obrambo slabo zakritih napadov na obstoječi državni šolski zakon; zakaj ves boj klerikalcev proti takozvani „svobodni šoli“ je boj proti sedaj veljavnemu državnemu šolskemu zakonu. Saj tu gre vendar za bodočnost njih otrok, njih krvi, dočim se duhovstvo bori samo za koristi svojega stanu in svojih institucij. Pa ne! To naše posvetno razumništvo je tako strahopetno, da si ne upa povedati svojega mnenja ter glasno protestirati proti temu klerikalnemu nasilstvu. Ta strahopetnost posvetnega razumništva je že več nego polovica klerikalnih uspehov. Čimbolj boječe in strahopetno je razumništvo, tem drznejši, nestrpnnejši in bojevitejši postaja klerikalizem, tem neizmernejši v svojih zahtevah in napadih.

Gospoda, ki imate svoje prepričanje, katero ste si s svojim trudom, s svojimi študijami, razmišljanjem in opazovanjem pridobili, ki imate svojo glavo, da z njo mislite — je li to od

zastojni trud?! Saj še stari Dolenjci niso — kakor Jurčič pripoveduje — samo za zabavo polhov lovili, ampak tudi zaradi polhov samih, ki so jih kuhali v krompirju. To „neprimerno primero“ sem navedel zaradi tega, ker je meteorologija med znanstvi še vedno to, kar je polh med divjačino.

Ta moj postranski posel se mi hvala Bogu ni nikoli očital od mojih predstojnikov, menda zato ne, ker je meteorologija tudi del tiste znanstvene stroke, katero so učili moji nadzorniki na ljubljanski realki, namreč profesorji Knapitsch, Proft, Belar. No, očitali mi pa tudi niso tistih mojih postranskih služb, za katere menda niso vedeli. Bil sem namreč tudi zastopnik dunajskega uradniškega društva in graške vzajemne zavarovalnice. Prvo zastopstvo mi ni dalo skoro nič posla, a mi je naklonilo veliko podpor, ker sem imel pri njem, t. j. pri uradniškem društvu, ki je imelo jako nizke tarife) svojo rodovino visoko zavarovano in ker je bilo to društvo jako naklonjeno uradnikom in učiteljem. Drugo zastopstvo sem prevzel iz sledečih vzrokov. Leta 1888/9 me je bi šolski svet vdrugič predlagal ministru za šolskega nadzornika. S tem predlogom se pa baje vsi c. kr. možje v tej korporaciji niso strinjali. Strinjal se pa s tem tudi ni moj nekdanji prijatelj Š., ki je bil takrat s težkim trudom

vas dostojno, da tako nemoško molčite in tajite svoje misli, čute in prepričanje in mirno trpite, da o tem, za nas in našo bodočnost odločilnem vprašanju govore samo vaši nasprotniki?

Je li tudi res, da sme pri nas še samo klerikalec govoriti o tako resnih vprašanjih?! Otresite se te, izobraženega človeka nedostojne strahopetnosti in povejte jasno in glasno tudi vi svoje prepričanje. Ne izgovarjajte se, da se bo to vprašanje rešilo brez nas, malih in neznatnih Slovencev. Ta izgovor je jalov. To so vprašanja, ki si jih mora vsak človek sam zase, čisto za svojo osebo rešiti. Rešilo bi se lahko brez nas in proti nam — to bi bilo pa ne vredno naroda, ki se šteje med kulturne narode. To je vprašanje splošne kulture — in če pripadamo tej kulturi, se to vprašanje ne more in ne sme rešiti brez nas. Čas je, da se tudi slovensko posvetno razumništvo zave te svoje dolžnosti, da neustrašeno pove svoje mnenje.

Slovensko industrialno delavstvo, spojeno v jugoslovanski socialni demokraciji, je že spolnilo to svojo kulturno dolžnost ter brez vseh pridržkov in fraz izjavilo, da se bo borilo proti vsem, ki napadajo svobodni razvoj našega šolstva.

Ali naše razumništvo nima toliko poguma?

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Promet do konca mal. travna 1907 K 49.071.32.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Krivoverski klerikalizem — učiteljstvo te kliče pred sodbo ljudstva!

IV.

Klerikalizmu je zloraba vere glavno orožje za dosego namena. Temu nasprotno so se oglasili duhovniki, ki zahtevajo, da se po veri tudi živi, piše, dela, vodi in ravna. To je verski liberalizem, ki se ga naš klerikalizem tako strahovito boji. Navadni liberalizem lajkov ga nič ne skrbi, ker dobro ve, da ta kot neveščak udari tupatam kaj proti veri hoté ali nehoté. To

in ne tudi z mojim glasom prodril kot vladni kandidat (ta je pač imel že vse politične barve) v državni zbor. In ta prijatelj me je bil, kakor se je sam hvalil, počrnil pri ministru, ki me ni več imenoval za nadzornika. S tem neimenovanjem sem bil na škodi za letnih 100 gld. Ker me je rodovina mnogo stala, sem iskal drugod zaslužka. — Okrajno zastopstvo stare, bogate, solidne graške vzajemne zavarovalnice je bilo takrat v Krškem izpraznjeno. Davkar (običajno so namreč davkarji oskrbovali ta posel) je namreč moral dati to zastopstvo iz rok in priporočil je mene. Na ta način mi je bil rajni Šešek (umrl kot glavni davkar v Rudolfovem) naklonil 100 gld. na leto za posel, ki je dal sam 3 mesece v letu več opravila. Rad sem opravljal to službo zaradi solidnosti zavoda in zaradi tega, ker je nekoliko dvojezično uradoval. Vendar je pa nemščini dajal preveč prednosti. Da je ta družba poslala slovenskemu kmetu dvojezično knjižico, je morala to stranka odločno zahtevati. Če sem ji poslal jaz v imenu kmeta slovensko vlogo, je bila ta že še sprejeta. Od mene pa ta družba, ki je v narodnem oziru tako jako zagrizena, nikakor ni hotela sprejeti slovenskih dopisov. To je bil vzrok, da sem se lani osorej z njo sprl in da je več ne zastopam.

(Dalje.)

on potem porabi kot reklamo zase: glejte, kaj pišejo liberalci, to so brezverci, ne hodite za njimi, so proti duhovnikom, proti učeči cerkvi i. t. d. Drugače je pa z verskimi liberalci ki poznajo prav dobro cerkvene dogme in vso cerkveno uredbo. Našemu škofu kot prvoborileu za klerikalni ideal niso dali pokoja ti duhovniki, čeprav so daleč proč in prav nič na poti. Izkupil jih je, pred vsem svetom je postavljen na laž.

Značilno je tudi, da je naš škof v zadnjem pastirskem listu omenjal, kako velika nevarnost preti od vseh strani katoličanom. „Nasprotniki poudarjajo narodnost, omiko, izobrazbo, napredek in šolstvo kot slepilo, da bi vernike zapeljali. Vsemu temu ni vera nič nasprotna. Verniki naj ne poslušajo nasprotnikov vere, ker verske resnice so velika skrivnost, ki jih naš človeški razum ne more zapopasti, verjeti se mora učeči cerkvi, ki nepokvarjene svete resnice uči.“ Radi verjamemo, da vera ni nasprotna omiki, izobrazbi, narodnosti in napredku, nasproten jim je pa klerikalizem. Kdo je bolj učiteljstvu in šoli nasproten od klerikalizma? Kdo imenuje šolo prokletstvo za narod? Kdo imenuje narodnost paganstvo? Verjamemo da niso nauki o sv. Trojici in o zakramentih pristopni našemu razumu. A božje in cerkvene zapovedi so tako jasne, da jih lahko razume vsak otrok. Kako razume klerikalizem n. pr. zapoved: Ne ubijaj! Ubij svojega bližnjega, ako ni tvojega prepričanja, na časti in poštenju. Zasmehuj, ponižuj sramoti ga do skrajnosti! Mi smo že na drugem mestu navedli več smrdečih klerikalnih cvetk, ki bijejo božjim in cerkvenim zapovedim naravnost v obraz. To je nekaj nečuvvenega od klerikalizma, ker to dela z namenom in vednostjo zato vse to diši po krivoverstvu.

Učiteljstvo je aprobirano iz verouka za subsidiariški pouk, ono mora biti o katehezi in verstvu dobro poučeno, drugače je nesposobno za ta predmet. Prosimo pojasnila, ker nam tega naši učitelji verouka niso nič razložili, je li dovoljeno vero rabiti v druge namene, kakor nas učijo aprobirani katekizmi. Čemu smrtno sovražite napredno učiteljstvo, ker stoji na verski podlagi? Vaša dolžnost je, da nas poučite, ako smo na krivi poti. Mi se držimo aprobiranih katekizmov, vi pa ne. Čemu nas sovražite, psujete, zaničujete, nam jemljete poštenje in čast z lažjo in obrekovanjem? Pripravljeni smo vse preklicati, ako nam dokazete, da smo na krivi poti; ako pa molčite in nam ne daste odgovora, ki ga zahtevamo od vas, smo uverjeni, da trdimo mi prav, vi pa ne. Zato kličemo: Krivoverski klerikalizem govori — učiteljstvo te kliče pred sodbo ljudstva!

Preden končamo, moramo odgovoriti na št. 73 „Slovenca“. „Liberalni učitelji se zopet lažejo v zadnji številki „Učit. Tovarisa“, da S. L. S. sovraži in zaničuje učiteljstvo.“ — To je pa zopet grozno sramotno, učiteljstvo dolžiti laži, ko smo mi z golimi dejstvi vse dokazali in pribili, da klerikalizem laže in obrekuje kot cigan. In S. L. S. — prijateljica učiteljstva — bum! Tudi to smo dokazali, da je laž in zavijanje resnice. Da je S. L. S. postavila učitelja Jakliča za deželnozborskega in sedaj celo za državnozborskega kandidata, to vemo in smo vedeli tudi mi. S tem pa še ni dokazano, da bi bila S. L. S. prijateljica učiteljstva, ko klerikalizem že od pamtiveka učiteljstvo zasramuje, ponižuje, ovira na vseh koncih in krajih. Jaklič sam je pa zaslepljen in strasten klerikalec, ki pljuje strup in ogenj na svoj stan in na svoje tovariše. On ne sme v prid šolstva niti ziniti, njegova ne velja nič, on mora biti mutast in pokoren sluga večine. To smo videli pri zadnjem zasedanju deželnega zbora. Jakliča ste postavili učiteljstvu za vado, ali na to vado ne boste vjeli nobenega učitelja.

Klerikalizem je povsod, in tak je tudi pri nas, smrten sovražnik naprednega šolstva. — „In ravno zdaj se predrzne

tista ostudna klika, ki je že toliko zla storila učiteljstvu, napadati S. L. S. Mi odgovorimo le s tem, da bomo svojim poslancem vsikdar resno klicali v spomin, naj nikdar nobenega koraka ne store za pristaše te lažnjive bande, ampak naj liberalcem učiteljskega stanu pripravijo usodo, ki jo zaslužijo.“ — Da, ravno sedaj je klicel klerikalizem tisto kliko pred volitvami na dan, da je ta dokazala z golimi dejstvi, kaj je klerikalizem — da je krivoverska, sleparska in pogubonosna stranka, ki stremi za nadvlado in se poslužuje podlih sredstev za dosego svojega namena. Da klerikalizem napredno učiteljstvo smrtno sovraži, to je sam več tisočkrat povedal, ravnotako je povedal brezštevilkokrat, da za nas ne bo dal niti vinarja. Mi pa odgovarjamo na vse to prav kratko: „Pokažite v dejanju, da ste naklonjeni ničteljstvu, potem boste imeli mir pred nami, drugače pa ne!“

V 73. številki je „Slovenec“ prinesel celo uvodnik „Slovenskemu učiteljstvu v premislek“. Ta se glasi kot izviren dopis iz učiteljskih krogov, a v resnici se je skoraj gotovo skoval v uredništvu samem, ker ne moremo nikakor verjeti, da bi mogel take zvižaje in gorostasne nevednosti o politiki šole in učiteljstva pisati kak učitelj. Ker je pisan članek stvarno in v dostojnem glasu, hočemo odgovoriti primerno tudi mi.

„Izobražen človek spozna danes vedno bolj jasno, da se bije po vsem izobraženem svetu boj med dvema svetovnjima naziranjema, izmed katerih ima prvo namen ozdraviti človeško družbo, drugo pa jo podreti z veliko revolucijo. To je tisto veliko gibanje sedanjega stoletja, kateremu se tudi maloštevilni slovenski narod in tudi slovensko učiteljstvo ne more izogniti. — Predpravice posameznih privilegiranih stanov so omajane in padajo: aristokracija pada — vstaja demokracija. In na tem demokratičnem temelju ne stoji več stan nad stanom, temveč stan poleg stanu. „Dajmo vsakemu svoje!“ to je humanitetno geslo s stališča pravice in ljubezni. — Po vsem izobraženem svetu pa se bije boj med obema svetovnjima naziranjema zlasti na političnem polju, bije se tudi pri nas. Z ozirom na slovensko učiteljstvo se hočem dotakniti naših političnih struj.“

Mislili smo, da bosta padala ogenj in žveplo na naše glave iz preučenege klerikalnega peresa, ko smo dokazali, kakšen podel krivoverski klativitez je naš klerikalizem. Nič o vsem tem, tih je kot grob, pozabil je vse, čeprav se dobro spominja celo davnih let, ako je kdo ukradel kako žlico, suktnjo ali zbežal iz očetove hiše. Sedaj ga sramoti pred vsem svetom; ravnotako je pozabil, da je pred nekimi dnevi kradel čast in poštenje vsemu učiteljskemu stanu.

Odkrito smo povedali in to bomo še storili, da ne bo klerikalizem nikdar ozdravil človeške družbe s sredstvi ki jih rabi danes za dosego svojega namena. S podlostjo, obrekovanjem, lažjo in zlorabo vere se ne ozdravlja človeška družba, marveč se zastruplja, in s tem daje orožje nasprotnikom, da žanjejo sijajne uspehe. Kaj je že dosegel klerikalizem s svojo taktiko? — Nič! V vseh državah, razen Avstrije, Španije in Belgije, je klerikalizem silno nazadoval, pa tudi v teh državah nima absolutne večine. To je očiten dokaz, da ni bojeviti klerikalizem na pravi poti, njegovo kraljestvo ni od tega sveta. V Severni Ameriki je zgledna demokratska vlada, svobodno versko izpovedanje, svobodna čut vesti, tam je ločena cerkev od države — in kako lepo procvita tam katoliška cerkev! Kdor o tem pri nas le zine, je proklet krivoverec, naš klerikalizem ga slika v očeh ljudstva kot brezverca, nevarnega katoliški cerkvi, ki hoče vreči Boga iz cerkve in šol.

V Ameriki ni duha ne sluha o revoluciji, privilegiranih stanovih in aristokraciji. Tam ni stanu nad stanom, marveč stan poleg stanu; tam res uživa vsak svoje; humaniteta je geslo

pravice in ljubezni. Mar hoče in želi tudi naš klerikalizem kaj podobnega? To je le pesek v oči in gola frazarija, sleparija in nič drugega. Cerkevna uprava je še danes privilegirana in absolutiška uprava. Duhovščina mora svojemu škofu priseči neomejeno pokorščino v verskih in posvetnih zadevah. Kakor škof zagode, tako more plesati vsa duhovščina, o demokratizmu in svobodi tukaj ni niti govora. Na podoben način se uprezajo verniki po duhovnikih. Ključarji se ne volijo, marveč jih župnik voli, župnik vodi gospodarstvo, zapoveduje, ukazuje — narod mora biti tih in pokoren sluga, ki nima ničesar govoriti, zapovedovati in ukazovati. O demokratski svobodi pri cerkvi ni ne duha ne sluha. Imetje v teh rokah imenujemo mrtvo roko zato, ker spada privilegirancem, nihče ga jim več ne more iztrgati iz rok. In ljudje hočejo biti demokrati? Hočejo veljati za voditelje demokratizma, ko so sami upreženi v absolutizem in privilegije! Ta konstitucija je starokopitna, sedanjemu demokratskemu svetovnemu naziranju popolnoma v nasprotju. Demokratski boj se res bije po vsem svetu, bije ga tudi klerikalizem za druge, zase pa hoče biti nedotakljiv v absolutizmu in privilegijih. Ako se dotakne kdo tudi tega vprašanja, je precej veri in cerkvi nasproten; preganja vero in cerkev. Oj, to ne gre skupaj z današnjim demokratizmom, gospod klerikalni kolega!

Demokratizem stremi po svobodi, omiki in napredku — klerikalizem pa ravno nasprotno. Vera ni temu prav nič nasprotna, pač pa klerikalizem. Bog je dal človeku popolno svobodo; če hoče, dela dobro, če noče, pa hudo, od tega bo dajal odgovor, oziroma bo dobil plačilo. Dal mu je razum, pamet, vest, razsodnost in svobodno voljo, po katerih naj se ravna in živi, da ne pride v nasprotje z božjimi zakoni vcepljenimi v srce. To zlato svobodo si hoče človeštvo tudi obdržati; zanje se borijo vsi narodi že od nekdanj, v novejšem času stopa ta boj z veliko elementarno silo na dan.

Klerikalizem hoče in z namenom deluje na to, da bi podjarmil od Boga dano svobodo. Opiraje se na vero, strahuje in preti, kaj sme kdo čitati, voliti in delovati. Svobodomiselnost časopisje je prepovedano širiti pod smrtnim grehom, ker to je njemu nevarno, šola je zanj prokletstvo, ker širi omiko, razsodnost in napredek, narodnost paganstvo. Klerikalno časopisje zavija resnico z lažjo, obrekovanjem in krivim pojmovanjem zaradi materializma, egoizma in dosege svojega ideala. To nasprotuje današnjemu demokratizmu. Da bi pa narodu metal pesek v oči, je ustvaril krščanski demokratizem, ki je socialnemu demokratizmu jako nasproten, zlasti, ker zadnji stremi po popolni svobodi. Veri kot taki ni nihče nasproten, ker ona demokratizmu ni nasprotna, pač pa so mu nasprotni klerikalni principi: nadvlada nad narodi, privilegiji in absolutistiška njegova uprava. Kdo bo zmagal? Mi smo trdno uverjeni, da klerikalizem ne more zmagati in ne bo nikdar zmagal, ker stoji ta v velikem nasprotstvu z verskimi načeli, ker zlorablja vero, laž in vsakovrstne lopovščine za dosego svojega namena. Vse zmage so le hipne in ne svetovnega pomena. Bog ne more pripustiti, da bi greh premagal vero, laž resnico in krivica pravico. Kakor beremo v sv. pismu, ko je bilo judovsko ljudstvo hudobno, krivoversko in je pozabilo na pravega Boga, je bilo vselej tepeno z nadlogami, da bi izpregledalo in prišlo zopet na pravo pot. Ali se kaj drugače godi našemu klerikalizmu? Razen pri nas je povsod preziran, zatiran in tepen ne zaradi vere, marveč radi zlorabe vere in drugih krivic, ki bijejo naši veri naravnost v obraz. Tudi pri nas se mora zanesljivo obrniti klerikalizmu na slabše, in to se bo zgodilo, ko bo naše ljudstvo izpregledalo, da ga klerikalizem vodi za nos za nadvlado, svoj žep in trebuh. „Narodnapredna stranka je izgubila na svoji moči in veljavi v našem razumništvu, ne oziraje se na to, ker ni bila

izvršila svojih dolžnosti, temveč zato, ker ni dosledna v svojih nazorih, ker ni stranka z enotnim svetovnim naziranjem. Menimo, da je prišlo učiteljstvo v večini že do prepričanja, da mu bo od te stranke težko kdaj prisijalo solnce lepše bodočnosti. — Pred sabo gledamo dve mladi demokratski stranki z dvojnimi svetovnim naziranjem: Slovensko Ljudsko Stranko in socialno demokracijo. Prva sloni na katoličanstvu, druga na brezverstvu. Prva ima svoje korenine v sedanjem družabnem redu, postati hoče zastopnica ljudstva, zastopnica vseh stanov, ki jih hoče zbirati krog sebe in jih združiti na demokratskem temelju k skupnemu delu; druga, sloneča na stališču krutega materializma, hoče šele polagati korenine v našo zemljo ter podirati sedanji družabni red s svojimi pogubnimi načeli, ki morajo privedi do krvavih katastrof. — Vprašanje torej nastane, kateri stranki se naj pridruži slovensko učiteljstvo? Ali S. L. S. — ali socialni demokraciji? — Pred to alternativo stoji napredno slovensko učiteljstvo in na to vprašanje bo moralo dati odgovor.“

To je pristna klerikalna zvijača, vrv okolo vratu naprednemu učiteljstvu. Ako pristopi v S. L. S., bi bilo breznačajno, nerazsodno, politiško nezrelo in šlo bi v mesnico svojih sovražnikov, ki že od pamtiveka žele pogin modernemu šolstvu in učiteljstvu. Ako bi oficijelno prestopilo v socialnodemokratsko stranko, bi bilo razkričano kot brezversko, družabnemu redu nevarno, pohujšljivo, ter državi, veri in Bogu nasprotno. To seveda le po zvijači, obrekovanju in hujskanju klerikalizma. Dokazali smo in bomo še, da se imenuje katoliški demokratizem, kakršnega si prisvaja S. L. S., po krivici demokratski, ker so njeni voditelji kot dvorezni nož. Klerikalizem si je prisvojil demokratsko ime za slepilo ljudstva, čeprav sloni njegova uprava na privilegijih, absolutizmu in na demokratskim idejam silno nasprotnih idejah. Vsa duhovščina se bojuje pod strogim absolutizmom za demokratsko svobodo, kar se ne vjema na noben način in kar nikdar ne more biti uspešno pri razsodnih ljudeh. Socialni demokratizem je internacionalen kakor klerikalizem, kar je nacionalnim idejam nasprotno, največ zaradi tega ga obsojajo narodnjaki. To je tudi radikalna struja, jako delavna, vztrajna in žilava, in če bo v svoji delavnosti vedno taka, zna s časom priti do lepih uspehov. Klerikalizem se pa jako moti, kar smo že na drugem mestu dokazali, ako misli, da je narodno-napredna stranka že pokopana. S to stranko bo imel naš klerikalizem še mnogo opraviti, preden jo bo pokopal, a do tega ne pride še tako hitro. Reorganizirana in oživiljena stopi s pomnoženo silo na dan. Ta preobrat se že vidi, vsakdo lahko to opazuje, le klerikalizem ima mreno na očeh; noče videti, ker ga boli.

(Konec.)

K reformi risarskega pouka.

Prijatelje risanja bo gotovo zanimal novi učni načrt, ki ga je izdala vlada za obrtne nadaljevalne šole že pred par leti, ki je pa menda do zdaj znan le učiteljem teh šol, ker še ni bil v nobenem šolskem listu razglašen.

Zaradi omejenega prostora hočemo tu navesti le glavne določbe o risanju.

Pripravljalni tečaj: Vaje o rabi risalnega ravnila, trikotnika in šestila pri risanju vodoravnih, navpičnih in poševnih prem, krogov in enostavnih geometrijskih ornamentov.

Prostoročno risanje enostavnih listnih in cvetičnih ornamentov, rozet itd. po predrisih na šolski deski ali po velikih predlogah, ki se obesijo na steno (tablo). Cela geometrijska razdelitev teh oblik se izvrši s pomočjo risalnega orodja.

Risbe se izvrše samo s svinčnikom ter opišejo z lično pisavo. Na primerno razdelitev risalnega lista, na natančnost in snažnost je posebno paziti.

(Tako se glasi ves načrt za pripravljalni tečaj.)

I. razred: Vsi učenci, ki obiskujejo risanje, se morajo najprej seznaniti z rabo risalnega orodja ter vaditi v potezanju prem in lokov. Ko so si učenci pridobili nekako spretnost v risanju s svinčnikom in potezanjem z risalnim peresom, sledi risanje geometrijskih ornamentov po učiteljevih predrisih ali po stenskih predlogah. Te ornamente izdelajo s pomočjo risalnega orodja snažno s svinčnikom ter prevlečejo skrbno z risalnim peresom.

V zvezi s tem se vadijo učenci v prostoročnem risanju enostavnih listnih in cvetičnih ornamentov po predrisih na šolski deski ali po stenskih predlogah s svinčnikom in brez barv. Risbe opišejo z lično pisavo.

Po končanih teh skupnih risarskih vajah se poučujejo učenci v geometriškem, projekejskem in prostoročnem risanju z ozirom na njih obrt.

(Temu sledi podrobni učni načrt za posamezne obrtnike.)

II. in III. razred ima strokovno risanje, in sicer a) za stavbno obrt, b) za mehaniško-tehniško obrt, c) za umetniško in oblačilno obrt.

(Dodan je podrobni učni načrt, ki pa nima splošnega pomena za risarski pouk, zato ga tu tudi izpustimo.) —

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Jubilejska samopomoč. Vzlic prijaznemu pozivu v „Učiteljskem Tovarišu“ se nekaj članov ni odzvalo v poplačilo zastanka. Tem članom pošljem še posebne pozive, opomnim pa, da kdor se ne odzove takoj, naj si sam pripiše eventualne nasledke pravic, zakaj v slučaju nisem dolžan izplačati podpore, ako se ne zadosti pravilom in ne poravna vseh zastaokov. Toliko v ravnanje.

Je pač veliko brezpotrebne pisarije in poštnih stroškov.
Ig, dne 1. maja 1907.

Fran Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj ima svoje zborovanje dne 9. maja t. l. ob 11. uri predpoldne v navadnih prostorih v Celju po nastopnem vzporedju: a) Zadnji zapisnik. b) Društvene zadeve in nasveti. c) Podavanje: „Kaj je sedaj osobita naša dolžnost?“ d) Iz šolske prakse. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Kozjansko učiteljsko društvo zboruje dne 9. maja t. l. ob 2. uri popoldne v Kozjem po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve. 3. Razgovor o letošnjih konferenčnih vprašanjih, in sicer: a) Metodiki novodobnega spisnega pouka, njih nauk in praktična poraba istega — poročevalec tov. Pulko — in b) Kako naj goji učitelj za vzgojne uspehe prepotrebni stik šole z domom s posebnim ozirom na tozadevne določbe dokončnega učnega reda — poročevalec gospica Pressl. 4. Slučajnosti.

Pol ure pred zborovanjem pevška vaja v šoli. Pevke in pevci naj blagovolijo pregledati pesmi št. 9, 11, 57 in 72 iz Moh. pes. II. del, katero naj prineso s seboj.

K polnoštevilni udeležbi vabi vljudno odbor.

Konjiško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 12. maja, ob pol 11. uri v konjiški okoliški šoli.

Vzpored:

1. Zapisnik o zadnjem zborovanju. 2. Dopisi. (Pri tej točki razgovor o pristopu k „Učit. tisk. društvu“ in o načinu naročitve „Učit. Tovariša“ z ozirom na sklep lanske glavne skupščine „Zaveze“ v Šoštanj.) 3. Podavanje gospoda ravnatelja Schreinerja: „O analizi duševnega obzorja otroškega“. 4. Slučajnosti.

Društveniki in društvenice! Jako redkokdaj se nam nudi prilika, poslušati strokovnjaška predavanja; zato vabi na polnoštevno udeležbo Anton Brumen, predsednik.

Cenjene tovarišice in tovariši sosednih okrajev dobrodošli! Da se more zaradi obeda potrebno ukreniti, želi tovariš Kožuh, da mu blagovoli naznaniti vsak svojo udeležbo vsaj do 8. majnika.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je zborovalo dne 25. aprila v Šmarju pri Jelšah. Več takih sestankov bo oživilo prijateljsko občevanje med člani in prineslo tudi drugih koristi. Prihodnji mesec društvo ne zboruje, da se lože nekateri udeležbe majnikovega izleta sloven. bistriškega učiteljskega društva v Polčane.

Tov. Zidar je podal učno sliko o solncu, ki je zbudila občno zanimanje. Na posebno prošnjo obljubi se za prihodnjič nadaljevanje: Izlet na solnce.

Vrši se tudi pogovor o konferenčnih vprašanjih. Slučajno nanese pogovor na volitve. Pri tej priliki izrazi društvo enoglasno zaupanje tovarišema Ferlincu in Strmšku, ter s tem izkaže, da popolnoma odobrava njiju nastop v volilnem boju.

Dne 6. junija priredi društvo izlet na Slivnico. Na snidenje!

Politiški pregled.

* **Iz volilnega oklica štajerske „Narodne stranke“.** „Narodni List“ prijavlja volilni oklic izvrševalnega odbora „Narodne stranke“ na Štajerskem. Nas posebno zanima odstavek, ki govori o šolstvu. Glasi se: „Nikdar se ne sme pripustiti, da bi se z besedo boja zoper takozvano svobodno šolo izkusilo naše šolstvo zaslužniti. Nikdar ne sme poslanec, ki računa na podporo narodne stranke, pripustiti, da bi se naše šolstvo poslabšalo in da bi se ljudstvu dajalo manj pouka in slabši pouk nego doslej. Vzor pravega zastopnika slovenskega naroda bodi izboljšanje šolstva, ljudskega, strokovnega in srednjega šolstva in dosega srednjih visokih šol, obenem bodi pa skrb naših zastopnikov zboljšanje in pravična ureditev šolskih bremen brez škode za duševni napredek slovenskega naroda.“

* **Iz volilnega oklica narodno-napredne stranke na Goriškem.** V „Soči“ čitamo volilni oklic goriške narodno-napredne stranke. Odstavek o šoli se glasi: „Naša stranka ni protiverska, ampak protivi se zlorabi vere in cerkve v psvetne namene. Kaj se misli od strani napredne stranke s svobodno šolo, o tem smo tudi na čistem; misli se: oprostitev šole izpod vpliva klerikalizma, ki izkorišča šolo kakor vero in cerkev v politične namene. Šola naj služi šoli!“

* **Štiridesetletnica kronanja ogrskega kralja.** „Magyar Hirlap“ poroča: Povodom štiridesetletnice kronanja, ki bo dne 8. junija t. l., pride cesar za nekoliko dni v Budimpešto. Plemstvo je hotelo organizirati velik zgodovinski izprevod, toda cesar je izrazil željo, naj se te slavnosti odlože za čas, ko se razjasni politični položaj. Pač pa bo povodom jubileja odlikovanih mnogo oseb. Tako postanejo tajni svetniki vsi oni ministri, ki nimajo še tega dostojanstva.

* **Hipotekarni dolgovi na Ogrskem.** Glasom neke najnovejše statistike znaša vsota, s katero je v obliki hipoteke obremenjeno zemljiško posestvo na Ogrskem, nič manj nego 8.5 milijard kron. Pri večjih hipotekarnih zavodih (madjarski zavod za zemljiški kredit, centralna hipotekarna banka madjarskih hranilnic, agrarna in rentovna banka, madjarska hipotekarna banka itd.) znaša vsota hipotek nad eno milijardo. Na te hipoteke so izdane založnice, ki kurzirajo večinoma v Avstriji, Nemčiji in v Francoski. Povodom carinske ločitve bodo te založnice po priliki igrale veliko nalogo, ker bodo mnogo vplivale na kreditno sposobnost Ogrske, ki ni za samostalno gospodarsko področje brez važnosti.

* **Jubilej bolgarskega kneza Ferdinanda.** Bolgarska vlada je sklenila proslaviti dvajsetletnico vladanja kneza Ferdinanda. Ta svečanost se vrši dne 2. avgusta t. l. Za ta dan izdela ministrstvo izvestje o stanju, v katerem se je Bolgarska nahajala leta 1887., ko je knez Ferdinand zasedel bolgarski prestol.

* **Japonski cesar za mir.** Za mirovno konferenco v Haagu imenovanega japonskega odposlanca Čuzimo je sprejel pred odhodom cesar ter mu naročil: „Nastopajte vedno za svetovni mir!“

Vestnik.

Napadi na učiteljstvo postajajo čimdalje ostudnejši. Klerikalni časopisi kar tekmujejo med seboj, kateri si pribori prvenstvo v tej gonji proti posameznim članom našega stanu, proti vsemu našemu stanu in proti šolstvu sploh. Kar se dogaja v posameznih krajih, to ostane dostikrat prikrito, ker se naši tovariši ne poslužujejo časnikov, da bi povedali svetu, koliko jim je prebiti pred klerikalno surovostjo, škodoželjnostjo in brezobzirnostjo. Kdor pa se izmed naših le pokaže v javnosti in se samo poslužuje državljaških pravic, že pade klerikalna časnikarska svojat po njem z vso vehemenco. Čudom se mora čuditi vsak misleč človek, kako more biti še kje kdo, ki ga ni sram, da se priznava kot somišelnika takih revolverjskih žurnalov. — „Slovenec“, „Domoljub“, „Slovenski Gospodar“, „Gorica“ in sedaj tudi še „Posavska Straža“ so tisti listi, ki hočejo veljati kot glasila slovenskega ljudstva, a delujejo samo v njegovo zaslepljenost in rujejo proti našemu stanu. Takih umazanosti se učiteljstvo seveda ne more posluževati, ker je to grdo in gnusno. Delovati pa mora drugače, vztrajno in dosledno, da ne zastrupi klerikalni strup vse naše javnosti. Sedaj v volilni borbi je doseglja klerikalna sirovost svoj vrhunec. Javnost je demoralizovana, greh ji je krepost. Treba bo mnogo trudapolnega dela, da se popravi, kar je zagrešil klerikalni terorizem, ki ga poveljujejo imenovani listi in mu služijo z vsem plačanim hlapčestvom!

Nervozni gospod. V 16. letošnji številki smo priobčili notico „Ni časa!“, kjer ne imenujemo nobenega kraja in nobene osebe in ne izdajamo nikogar, ki nam je poslal dotične vrstice. A vendar se je zgodilo, česar nismo pričakovali. Pride sobotni „Slovenec“. Gledamo in beremo, in glej! Oglasi se nekdo in se podpiše s polnim imenom. Kdo? Franc Oswald, c. kr. katehet rudniške šole v Idriji! In zakaj se je oglašil? Sam govori in pravi, da ga je „Tovariš“ krivično napadel. Konstatujemo, da ni nikjer — celo ne med učiteljskimi dobrotniki — zapisano čestito ime razžaljenega gospoda? In ko smo premišljali, kaj je vzrok nervoznosti č. g. Oswalda, nam pride pod roko 33. štev. „Gorice“, ki je nemara tudi č. g. Oswaldu merodajen list, in tamkaj smo čitali v zadnji koloni na 4. strani pomenljive besede: „Kdor se čuti razžaljenega, ima gotovo slabo vest in taki spadajo vsi v eden in isti žakelj...“ Čisto gotovo je, da ni teh besed v „Gorici“ zapisal tovariš Gangl, ki ga č. g. Oswald napada v svojem „zagovoru“ s plemenitim samozatajevanjem. Seveda: č. g. Oswald misli in sklepa čisto logično: Če usekam Gangla, si umirim kipečo kri, tako odvrnem vso pozornost od svoje čestite osebe in vržem malo blata na drugega, ki se naj potem opira in zagovarja, kakor ve in zna! — Ni slaba ta logika! In tudi čisto krščanska je! Samo to je križ, da se tako blatenje nič ne prime našega lista niti ne njegovih sotrudnikov, ampak odleti nazaj, odkoder je priletelo. Č. g. Oswald je tovarišu Ganglu že vsa leta, kar službuje na realni pripravnici, gorak prijatelj, zato se nič ne čudimo, ako začne sedaj novo časnikarsko vojno proti njemu. A kjer je trda koža in čista vest, ne opravi nič skrhano orožje peresnih križarjev! To si naj č. g. katehet Oswald zapiše za ušesa, v ostalem pa se naj pomeni z nekaterimi starši šolskih otrok, kjer utegne zvedeti, da je vedno bolje zanj, ki računa z razmerami, a ne s pratiko! Toda vse pošteno in pravično!

Iz Litije nam poročajo: V zadnjem času je priredilo učiteljstvo v krškem in litijskem okraju več roditeljskih večerov, ki so bili vsi mnogoštevilno obiskani in so se udeležniki polni priznanja vračali domov. Ugodno znamenje je to, da so starši s temi prireditvami zadovoljni in si žele še več takih sestankov. Zato pa na delo, tovariši! Vsaka šola naj priredi po več roditeljskih večerov. Ni ravno treba, da je poleg predavanja o vzgoji tudi predavanje s skioptičnimi slikami. Poučno in zanimivo je sicer to za vsakega, a neobhodno potrebno ni. Tudi ni mogoče na vsaki šoli prirediti skioptičnih slik, ker je aparat drag in drage so tudi slike. Sicer je treba veliko priprav zato, kar stane obilo denarja. V krškem in litijskem okraju je mogoče vsaj na večjih šolah prirediti skiop. slike, ker imamo že nekaj skioptikonov, v drugih krajih še tega pogrešajo. Umestno bi bilo, da si pri-skrbe tudi drugod skioptikone. Poglavitni pomen roditeljskih večerov je vendar, da se s arši in učitelji razgovarjajo o vzgoji mladine. Trajnega pomena utegnejo postati ti večeri, ako se

starši in učitelji snidejo po večkrat in se familijarno pogovarjajo o tem, kar treba za dobro vzgojo otrok. Sčasoma bodo starši čutili sami potrebo takih razgovorov. Zanimanje za to, kar delajo otroci v šoli, bo postalo večje in uspeh pri vzgoji in pouku lepši v korist otrokom samim in staršem. Najugodnejši dnevi za take sestanke bi bile nedelje po krščanskem nauku. Takrat imajo ljudje čas in marsikdo se bo odzval vabilu. Ako hočemo doseči, da bo stik šole z domom trajnejši, žrtvujmo nekaj ur v nedeljah in praznikih in stopimo pred narod. Starši naj v nas spoznajo, da jim hočemo dobro, oni naj uvidijo, da je nam učiteljem na tem, da se njihov najdražji zaklad — otroci — kar najbolje vzgajajo in poučujejo. Učiteljstvo topliške šestrazrednice si lahko čestita na vrlo uspelem roditeljskem večeru, ki ga je priredilo dne 7. aprila v prostorni risarski dvorani tamošnje šole. Zanimanje za ta sestanek je bilo tako veliko, da je bila dvorana nabito polna. Nad 400 ljudi je pazno sledilo govoru nadučitelja tovariša Fr. Kozjaka, ki je v živahnih besedah slikal pomen roditeljskih sestankov. Vabil je starše naj pridejo pogostokrat v šolo, kjer imajo priliko, se z učiteljstvom pogovarjati o otrokih. Vsaka ljubeča mati najbolj pozna vse slabosti in vrline svojega otroka. Roko v roki hodita mati in učiteljica, oče in učitelj! Učiteljstvo spozna pri takih pogovorih dobre in slabe strani odgoje doma, starši pa zvedo, kako in kaj se otroci v šoli uče. Treba tukaj harmonije, treba zaupanja. Starši, podpirajte šolo, saj s tem koristite otrokom svojim! Naročajte si „Domače ognjišče“! Govor je bil sprejet z aplavzom. — Dne 14. aprila pa je sličen večer priredilo učiteljstvo šole v Šmartnem pri Litiji. Zbralo se je veliko občinstva, iz vasi same pa so bili menda vsi vrli Šmarčani navzoči. Tudi iz sosedne Litije je došlo precej staršev. Tovariš nadučitelj M. Debelak je v poljudnih besedah govoril o potrebi stika šole z domom. Prepričan sem, je rekel govornik, da ni noben, kar je navzočih, pričakoval razburljive zabave — šola ni za zabavo — v teh prostorih, a prišli ste, da se pogovorimo o načinu, kako najbolje vzgajati vaše otroke, da bodo kdaj vrli udje človeške družbe in zvesti sinovi in hčere milega naroda slovenskega. — Priporočal je staršem, da pridejo pogostokrat v šolo in se pri učiteljstvu informujejo o svojih otrokih. Da je za take roditeljske sestanke zanimanje čimvečje, je g. nadzornik Stiasny kazal na obeh večerih skioptiške slike. V Toplicah nam je v poljudnih besedah razložil svoje potovanje v Pariz, v Šmatnem pa potovanje v Carigrad. Žel je za svoje predavanje v obeh krajih srčno pohvalo in veliko priznanje. — Dne 21. aprila pa je priredil tovariš Fortunat Lužar, učitelj v Izlakah, tudi roditeljski sestanek. O vzgoji je govoril tovariš Matija Pelko iz Toplic, in svoje potovanje po Italiji je s skioptiškiimi slikami pojasnjeval g. Lužar. Tudi ta roditeljski sestanek se je vrlo obnesel. — Tako dela učiteljstvo; kdor se čuti krepstnejšega, naj prime kamen in ga naj vrže vanje.

Okrajna učiteljska skupščina za goriški okraj bo v sredo, dne 26. junija 1907, ob 9. uri predpoldne v telovadni dvorani c. kr. ženskega učiteljišča v Gorici. Vzpored: 1. Uradna naznanila. 2. Opazke c. kr. okr. šol. nadzornika. 3. Praktične učne slike iz risanja po prostejših metodah; c. kr. prof. Anton Gvaiz. 4. Načrt enotnega šolskega reda v zmislu § 86. dok. šol. in učn. reda. — Poroča nadučitelj Ivan Korn. 5. Nerazdeljeni dopoldanski pouk. — Poroča nadučitelj Josip Urbančič. 6. Šolski izleti. — Poroča učitelj Anton Musič. 7. Roditeljski večeri. — Poroča nadučitelj Rudolf Vižintin. 8. Šolske hranilnice. — Poroča učiteljica Kristina Doljak. 9. Poročilo komisije za okrajno učiteljsko knjižnico. 10. Volitev komisije za okrajno učiteljsko knjižnico. 11. Volitev stalnega odbora za prihodnjo okrajno učiteljsko konferenco. 12. Samostalni predlogi, ki naj se predložijo pismeno do 20. junija 1907. Konference se morajo udeležiti vsi redni učitelji in učiteljice okraja, pomožnim učnim osebam pa je udeležba prosta.

Iz seje c. kr. okrajnega šolskega sveta za goriško okolico: Uradna naznanila se vzemo v znanje. Dovolje se petletnine, in sicer g. Krstnik Leopoldi in Vilharju Franu VI., Medveščku Petru V. in Jug Josipini ter Pavlinu Leopoldu IV. Gdč. Gostiša Karolina, učiteljica v Strandžu, se je odpustila iz službe, ker se je poročila. Nademestilo se jo je začasno z gdč. Olgo Furlani. Trem učiteljicam se je dovolil daljši dopust zaradi bolezni, eni olajšava v poučevanju. Slednjič se je prešlo na

dnevni red preko pritožbe proti neki učiteljici, ker ni bilo povoda za disciplinarno postopanje. K. K.

Okrajni šolski nadzorniki za Trst in okolico. Upokojeni profesor trgovinske in pomorske akademije dr. Mihael Stenta, vadniški učitelj Ivan Nekerman in ravnatelj meščanskih šol, Ivan Pettener, so imenovani za okrajne šolske nadzornike za Trst in okolico.

Prvi roditeljski sestanek na Goriškem. V Lokvi na Krasu se je vršil v nedeljo, dne 21. aprila, roditeljski sestanek, ki je bil obenem začetni ter je bil prirejen kolikortoliko tudi z namenom, odpreti tudi v naši goriški deželi že enkrat sezono roditeljskih sestankov. Ta sestanek je bil tako dobro obiskan, da sme biti tamkajšnje učiteljstvo popolnoma zadovoljno; zreti sme s ponosom na svoj uspeh; pričakovati sme, če bo nadaljevalo to pot, v bodočnosti najlepših sadov svoje trudoljubne požrtvovalnosti. — Sestanek je otvoril tovariš Al. Hreščak, ki je v kratkem nagovoru pozdravil zbrane roditelje, jim pojasnil ta, zanje tako nenavaden shod, jim razložil nato v kratkih besedah veliko potrebo zblizanja šole z domom, v čemer se je do sedaj tako sistematično grešilo, ter konstatiral dejstvo, da vidi že v tako obilnem odzvanju na povabilo najboljšo voljo roditeljev pomagati šolskim vzgojiteljem njihovih otrok do skupnega smotra, ki boji vedno in povsod: blaginja naše mladine, boljša bodočnost naših otrok. — Nato je začel tovariš Ant. Mervič svoje predavanje o vzgoji. Razložil je pričujočemu. pazno poslušajočemu občinstvu v dolgem, poljudnem govoru, kaj je vzgoja njen namen in njena važnost. Podal je roditeljem z mnogimi zgledi iz praktičnega življenja jasno sliko, kako potrebuje vsaka stvarca v prirodi skrbne vzgojevalne roke, da se razvije enkrat v to, zakar je določena že od prvega začetka. Prešel je po teh stvarnih zgledih na vzgojo otrok, teh najpopolnejših stvari v prirodi, a vkljub temu skoro najpotrebnejših skrbne materine roke, ter začrtal nato z jasnimi besedami paralelo med vzgojo rastlin in živali ter med vzgojo otrok. — Podal je nato prisotnim nekaj statističnih podatkov, koliko otrok je kaznovanih vsako leto z zaporom po raznih državah, kar se lahko napiše vse na rovaš slabe vzgoje. Tri važne vzgojevalne faktorje imamo, ki tako uspešno posezajo v otrokovo življenje in to so: dom, šola in cerkev. Zdrav razum že zahteva, da bi ti trije faktorji šli z roko v roki na imenitno delo, od česar zavisi vse poznejše življenje in vsa bodoča sreča gojencev. Toda le površen pogled naokolo nas prepriča, da gredo ti trije faktorji brezobzirno vsak svojo pot. Temu je treba pa na vsak način odpomoči. — Ves tovarišev govor so spremljali prisotni starši z odprtimi očmi in ušesi, kar naj mu bo porok, da ni ostal njegov govor brez uspeha in učinka. Tudi neprestano pritrjevanje med govorom, ter končna glasna pohvala pričata, da je govoril tovariš Mervič vsem iz srea, potrkal vsem na one strune, ki so se ne le radovoljno in z veseljem odzvale njegovemu trkanju, ampak tudi vibrirale še dolgo potem; ta vibracija v roditeljskih srcih, se je razvila v skupno prošnjo, naj bi se tak sestanek kaj kmalu zopet ponovil. — Prvi korak je torej storjen, korak, ki nas približa ljudstvu, ki nas prinese bližje njegovemu sreču in čigar uspeh nam je porok za to, da je bil dobro namerjen, ter da smemo brez skrbi korakati po začrtanem potu. Edino ta pot nas privede gotovo v naročje srečnejše bodočnosti: Torej kličemo vsem tovarišem na Goriškem: Naprej k ljudstvu!

Razgled po šolskem svetu.

— **Glavne šolske počitnice.** Kakor je c. kr. brz. korespondenčni biro zvedel, je minister za uk in bogočastje odredil, da se ima dne 6. julija zaključiti šolsko leto 1906/07. na vseh onih srednjih šolah, učiteljiških, obrtnih, trgovinskih in navtičnih šolah ter sličnih zavodih, na katerih bi imel pouk redno trajati do dne 15. julija 1907.

— **Podaljšanje velikih počitnic.** Naučno ministrstvo proučuje vprašanje o podaljšanju velikih počitnic po srednjih šolah. Počitnice naj bi se pričele s 1. julijem in bi trajale do 15. septembra, ko se zopet prične pouk. Da nadomeste šolske dneve, ki odpadejo, nameravajo skrčiti med šolskim letom proste dneve. Načrta letos najbrže še ne izvrše, a za nekaj dni nameravajo že letos podaljšati počitnice.

— **Bolgarsko vseučilišče ostane zaprto.** Iz Sofije poročajo: Pogajanja, ki so se vršila med odposlanstvom bivših bolgarskih vseučiliških profesorjev in ministrom Apostolom, so se razbila, ker ni mogel poslednji sprejeti pogoja, da se vsi odpuščeni profesorji brez razlike zopet sprejmejo v službo. Nekemu uredniku sofijskega „Dena“ je minister izjavil sledeče: Pogajanja so prekinjena. Vlada ne more in corpore namestiti vseh bivših profesorjev, in zato ostane vseučilišče zaprto do konca leta. Na vprašanje, obnovi li vlada pogajanja, je minister Apostolov izjavil, da je to povsem izključeno, češ, da ne more vlada na noben način sprejeti pogojev, ki so jih stavili profesorji.

— **Štrajk vseučiliških dijakov.** Iz Lizbone poročajo, da so pričeli tamkaj vsi dijaki vseučilišča štrajkati, in sicer zaradi tega, ker je senat pred par meseci kaznoval nekega dijaka, potem pa tudi sedem kolovodij dijaške demonstracije, ki je bila prirejena proti tej kazni. Po velikonočnih praznikih so začeli dijaki štrajkati ter nočejo na predavanja. Vlada je izkušala posredovati, toda brez uspeha. Skupno štrajka okolo 10.000 dijakov.

Raznoterosti.

× **Statistika veroizpovedanj.** Glasom najnovjih statističkih podatkov je stanje poedinih veroizpovedanj nastopno; Od 1,563.445.000 ljudi, ki bivajo na zemlji je 588.862.000 kristjanov, od teh je 272.638.000 katolikov, 166.006.500 protestantov, 120.157.000 pravoslavnikov. Nadalje je 11.222.000 židov, 216.630.000 mohamedancev, 137.935.000 budhistov, 209.059.000 hindustancev, 231.816.000 konfucijevcev, 29.900.000 sintoistov, 157.069.500 animistov, fetišistov in sličnih, a 15.352.500 ljudi najrazličnejših veroizpovedanj.

× **Bogata dedščina.** Bankirjeva žena Speyer je zapustila mestu Frankfurtu za znanstvene namene tri milijone mark.

× **Koliko časopisov je na vsem svetu.** V Evropi je glede časopisja na prvem mestu Nemčija, kjer izhaja 5500 raznih časopisov, med temi 800 dnevnikov. Na Angleškem je 3000 časopisov, a dnevnikov je med temi 1608. Na Nizozemskem je 250 dnevnikov, pred 60 leti pa je bilo vseh časopisov komaj pet. V Italiji izhaja 1400 časnikov. V Avstriji imamo 3320 listov, in sicer 172 dnevnikov, 723 tednikov, 959 polmesečnikov 1102 mesečnika, ostali izhajajo še v večjih odmorih. Pred letom 1848. je bilo v Avstriji samo 79 listov, med temi 17 uradnih. Največ jih pride na Nižo Avstrijo, namreč 1312, in na Češko 824. Dve tretjini listov, 2034, je nemških, 694 čeških, 265 poljskih itd. V vsi Evropi se tiska približno 20.000 listov. Tudi Amerika ne zaostaja, samo v Zedinjenih državah je lani izhajalo 12.050 listov. Celo zamoreci imajo 120 listov. Leta 1905. se je v Zedinjenih državah tiskalo na dan 19.624.757.000 števil raznih časopisov. Skupni kapital teh listov je znašal 1.456.000.000 kron. — V Aziji izhaja čez 3000 časopisov. Največji del odpade na Japono in Indijo. Samo v Tokiju izhaja 120 časopisov. — V Afriki izhaja okolo 200 listov, v Avstraliji pa le nezatno število.

Po sklepu lista.

Tovarišem v volilnem okolišu Maribor-Slov. Bistrica-Konjice!

Tudi v našem volilnem okraju si stojita dva kandidata nasproti. In sicer nam je odločevati med pristašem protiškolske in protiučiteljske „Kmečke zveze“, Francem Piškom, in pristašem šolstvu naklonjene „Narodne stranke“, Viktorjem Glaserjem. Kam naj se obrnejo simpatije vsega učiteljstva, o tem pač ni premišljevat. Viktor Glaser, inteligenten mož odlčnega značaja, je že na svojem prvem volilnem shodu jasno in določeno označil svoje stališče napram šoli; njegova tozadevna izvajanja so našla v vseh šolstvu prijaznih novinah splošno priznanje. Dočim stremi napredni naš kandidat za temeljito in vsestransko naobrazbo, želeč našemu narodu prosvete in zopet prosvete, prisega kleri-

kalni kandidat na mračnjaški program laži-kmečke zveze, ki se je že na svojem ustanovnem shodu izrekla za petletno šolsko dobo. In klika okrog „Slov. Gospodarja“ podlo blati najuglednejše naše šolnike, može, ki so v delu za narod in mladino osiveli. Baš v zadnjem „Slov. Gospodarju“ pa čitamo zopet novo nesramnost, ki se glasi: „Učiteljstvu pa povemo, da ga ljudstvo itak že ne mara, po volitvah bo ga pa sodilo!“ Proti takemu početju nastopiti je dolžnost vsakega učitelja; zato pa, tovariši, na delo za našega kandidata. Agitirajte od hiše do hiše po zgledu kmečkih zvezarjev in zastavite sploh sedaj v zadnjem času vse moči za Viktorja Glaserja.

Listnica uredništva.

Na Goriško: Nadejamo se, da ste se doobra pomenili pri zborovanju svojega učiteljskega društva, zato se nam ne zdi potrebno, da bi priobčili oni dopis. Morda se da mirnim potom dognati sporazumljenje. Upamo, da nam pritrđite. Pozdrav!

Razpis častnih nagrad.

Vsled sklepa občinskega sveta ljubljanskega z dne 3. t. m. razpisuje mestni magistrat za Jana Lega mladinsko knjižnico dvoje častnih nagrad v znesku 300 K in 200 K najboljšima mladinskima spisoma, namenjenima kot primerno čtivo ljud. šol. mladini 10—14 let. Snov bodi spisoma zajeta iz domačega življenja. Pripovedovanje bodi veselo in živahno, brez sentimentalnih, dandanes le preobličajnih premisij. Vsak rokopis ima obsegati približno pet tiskovnih pol male osmerke.

Za natečanje se določa rok 31. dne decembra t. l. Pisatelji, ki se mislijo za katero omenjenih nagrad potezati, naj adresujejo svojo z geslom nad vizitko v zaprtem zavitku opremljene rokopise na predsedstvo mestnega magistrata, ki jih bo potem poslalo v oceno presojevališču obstoječemu iz petorice pisateljev strokovnjakov.

Nehonorirani rokopisi vrnejo se pisateljem pod adreso gesla.

Poleg častne nagrade prejme pisatelj od založnika še pisateljsko nagrado.

Mestni magistrat ljubljanski, dne 23. aprila 1907.

(19) 15

Poskusite
in priporočite
≡ izdelke ≡

Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

(59) 3—2

Naznanilo!

Za posojilnice Rajfeisenovke
ima potrebne tiskovine v slovenskem jeziku v zalogi
edino le

Ant. Umek v Brežicah in v Krškem.

v obeh jezikih
za ljudske šole
vseh kategorij na
Kranjskem

Učni načrti

izvod po 50 h za enorazrednice in dvorazrednice; za trirazrednice do osemrazrednice po 60 h, po pošti 5 h več. Prodaja (6) 12—5

„Učiteljska tiskarna“
v Ljubljani, Gradišče štev. 4.

Vsem onim, ki ljubijo žlahtno kapljico in dobro kuhinjo z vedno svežimi raznovrstnimi jedili priporoča svojo na novo urejeno (4) 12-5

restavracijo

kakor tudi moderno opremljeni in ceneni

hotel „Južni kolodvor“

nasproti kolodvoru

A. Seidel,
restavrater.

Ivan Jax in sin

Ljubljana,
Dunajska cesta št. 17.

Velika zaloga
dvokoles, šivalnih in
pisalnih strojev.

Ceniki zastoj in poštne prosto.

(23) 12-5

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka

(20) 26-7

V PRAGI

zavaruje v življenjskih oddelkih: na slučaj doživetja in smrti, doto otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti prenotaciji na služnini, pokojnini, ženitveni kaveiji itd., in v požarnem oddelku: proti škodam po požaru.

Zavarovani kapital	K 1053.737.339-88
Zavarovalnine	8.090.621-62
Izplačane škode in kapitali l. 1905	4.361.283-89
Rezervne in poroštvene zaloge	34.791.584-99
Pokojninski zalogi (uradniška in zastopniška)	2.188.391-24
Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva	34.087.781-48
Izplačana dividenda členom življenjskih oddelkov l. 1905	206.296-40
V vsem pa doslej	1.606.893-21
V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za	3.004.509-80
V 37 letni dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim členom odd. I—V. za škode in nagrade	87.176.383-75

Vsa pojasnila daje
Generalni zastop banke „Slavije“
v Ljubljani,
Gospodske ulice št. 12.

Neobhodno potrebno

za vsakega učitelja in učiteljske knjižnice:

Levec Janez: **Lepopisne vaje.** Navodilo za pisanje brez lineature. K 2.—.

Maier Anton: **Učne slike iz domoznastva.** (Podrobni učni načrt za III. šol. leto.) K 1-40.

— — **Učne slike iz nazornega nauka** za I. in II. razred. Drugi natis. K 2-50.

— — **Učne slike iz zemljepisja.** „Vojvodina Kranjska“. K 2.—.

— — **Učne slike iz prirodoslovja** za III., IV. in V. razred. (Podrobni učni načrt.) K 2-50.

— — **Učne slike iz zemljepisja.** „Avstrija“. (Podrobni učni načrt.) K 1-50.

Majeen Gabr., **Metodika zemljepisnega pouka v ljudski šoli,** razkazana na svojem razvoju. K 2.—.

Stiasny Ljudevit, **Prva zbirka učnih slik.** K —70.

— — **Druga zbirka učnih slik.** K 1.—.

— — **Tretja zbirka učnih slik.** K 1-50.

— — **Četrta zbirka učnih slik.** K 1-50.

Pedagogiški letopis, IV. zvezek K 3.—.

Učne slike k ljudskošolskim berilom, II. del 2. snopič: Učne slike k berilom v Schreinerjevi-Hubadovi čitanki za obče ljudske šole izdaja v štirih delih. II. del, in v Josinovem-Ganglovem drugem berilu. K 2-40.

Apih J., **Zgodovinska učna snov za ljudske šole,** 4. snopič. (Realna knjižnica I. del.) K 2-20.

Pedagogiški letopis, V. zvezek K 2-50.

Učne slike k ljudskošolskim berilom, II. del, 3. snopič: Učne slike k berilom v Schreinerjevi-Hubadovi čitanki za obče ljudske šole, izdaja v štirih delih, II. del, in v Josinovem-Ganglovem drugem berilu. K 2.—.

Majeen Gabriel: **Nazorni nauk za prvo šolsko leto,** 1. snopič. (Pomnožene knjige za ljudskošolske učitelje. Nazorni nauk. Zbirka učne snovi za nazorni nauk I. del.) K 2.—.

Apih J. in Potočnik dr. M.: **Zgodovinska učna snov za ljudske šole,** 5. snopič. (Bralna knjižnica. I. del.) K 2-20.

Pedagogiški letopis, VI. zvezek K 3.—.

Bezjak dr. J.: **Posebno ukoslovje slovenskega učnega jezika v ljudski šoli,** 1. snopič. (Didaktika. [Obče in posebno ukoslovje.] I. del.) K 2-20.

Družovič Hinko: **Posebno ukoslovje petja v ljudski šoli.** (Didaktika, II. del.) K 2-50.

Majeen Gabriel: **Nazorni nauk za prvo šolsko leto,** 2. snopič. (Konec I. dela.) Pomožne knjige za ljudskošolske učitelje. Nazorni nauk. Zbirka učne snovi za nazorni nauk. (I. del.) K 2.—.

Potočnik dr. Makož: **Zgodovinska učna snov za ljudske šole,** 6. snopič. (Konec.) (Realna knjižnica, I. del.) K 2.—.

Stupar Fr.: **O prvinah in spojinah.** Osnovni nauki iz kemije itd. K 1-50

Javen televodni nastop za ljudske šole višje stopnje ali meščanske šole. Sestavil in ilustroval J. Kren. Poslovenil J. Bajzelj. Cena K —60

Vedno v zalogi knjigarne:

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg

v Ljubljani. (40) 10-7

Ustanovljeno 1842.

Električna sila.

Telefon 154.

BRATA EBERL

(8) 52-18 tovarna oljnatih barv, laka in firneža

v Ljubljani, Miklošičeve ulice šte. 6

nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi
njiju priznано najboljši, črni, medli

lak za šolske table.

G. ČADEŽ

Mestni trg št. 14

(poleg stare g. Urbančeve trgovine)

priporoča v veliki izberi

klobuke, cilindre in čepice;

tudi raznovrstno. (1) 52-18

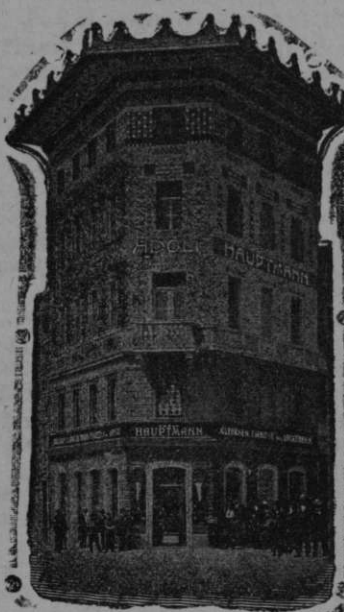
moško perilo, kravate itd.

po zmernih cenah.

Za gg. učitelje 10% popusta!

Ustanovljeno l. 1832.

Zahtevajte ilustrovane cenike

ot sord euivtšod ut fuotšez

LAK za šolske table, OLJE proti prahu, pri-
črni in medel znano najboljše

prodaja (16) 50-14

Adolf Hauptmann,

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka
in steklarskega kleja

v Ljubljani.

F. P. Vidic & Komp. Ljubljana

opekarna in tovarna peči

ponudijo vsako pojubno množino patentiranih

zarezanih strešnikov

Sistem „Marzola“ (Strangfalzriegel)

Barve: a) rdeči naravno žgani, b) črno impregnirani.

Najličnejše, najcenejše in najpriprostejše strešno
kritje.Vsak strešnik se zamore na late pribiti ali pa z žico privezati, kar je gotovo velike važnosti za kraje, ki trpe po močnem vetru in burji.
Vzorce in prošpekte pošljemo na željo brezplačno.

Takojsnja in najzanesljivejša postrežba. (86) 30-10 Sprejmejo se zastopniki.

